

poświęcony był zgłębianiu danego zagadnienia w formie seminarium naukowego, które rozpoczęło się tym razem wyjątkowo o godz. 8:30. Seminarium przewodniczyli ci sami moderatorzy: prof. dr M. Bielawski, prof. dr E. Farrugia, prof. dr I. Gargano. Podczas seminarium wygłoszono następujące referaty: ks. prałat Marcello Semeraro, *Grzegorz Wielki w Diecezji Orija i w ziemi Salento (Gregorio Magno nella Diocesi di Orija e nel Salento)*; Roberto Fornaciari OSBCam, *Ślady myśli Grzegorza Wielkiego u Brunona z Kwerfurtu (Tracce del pensiero di Gregorio Magno in Bruno di Querfurt)*; Stefano Salati OSBCam, *Powolywanie się na Grzegorza Wielkiego w «Dei Verbum» II Soboru Watykańskiego (I riferimenti a Gregorio Magno nella «Dei Verbum» del Vaticano II)*. Przedpołudniowe seminarium zakończyła uroczysta Liturgia Eucharystyczna, po której osoby wygłaszające referaty mogły skorzystać w klasztorze kamedulskim z wydanego na ich cześć obiadu.

Obrazy popołudniowe ostatniego dnia sympozjum rozpoczęły się o godz. 16:15, a przewodniczył im ks. kard. Casimir Szoka (amerykański kardynał polskiego pochodzenia, odpowiedzialny za finanse watykańskie). Na wstępie obrad przemówił krótko rektor kościoła św. Grzegorza Wielkiego „Al Celio” – o. prof. dr. Innocenzo Gargano OSBCam (profesor „Anselmianum”, „Orientale” i „Biblicum”), pozdrawiając serdecznie zebranych i życząc im owocnych obrad. Podczas popołudniowych obrad ostatniego dnia sympozjum wygłoszono następujące referaty: John Flack (Dyrektor Ośrodka Anglikańskiego w Rzymie i przedstawiciel Arcybiskupa Canterbury przy Stolicy Świętej), *Grzegorz Wielki a duchowość Kościoła Anglikańskiego (Gregorio Magno e la spiritualità della chiesa anglicana)*; Nicolangelo D’Acunto, *Grzegorz Wielki u św. Piotra Damiani (Gregorio Magno in San Pier Damiani)*. Po referatach profesorowie Elmar Salmann OSB, Cristina Ricci i Innocenzo Gargano OSBCam, dokonali podsumowania tematyki całego sympozjum. Sympozjum zakończyły uroczyste nieszpory, po których miała miejsce kolacja, podana w postaci tzw. „Bufetu szwedzkiego”.

Tak w streszczeniu przedstawiał się program obrad sympozjum. Jak można zdać sobie sprawę chociażby z wyżej wymienionych zagadnień, tematyka sympozjum poświęconego św. Grzegorzowi Wielkiemu była różnorodna i została ukazana z różnorodnych stron przez znanych badaczy przedmiotu. Sympozjum, jak ufamy, przyczyni się – szczególnie wówczas, gdy ukaza się drukiem jego akta – do głębszego poznania myśli Wielkiego Papieża, jakże zasłużonego choćby dla dialogu ekumenicznego, rozwoju monastycyzmu, duchowości, prawa kanonicznego, czy myśli zarówno starożytności chrześcijańskiej, jak i całego średniowiecza.

Bazyli Degórski O.S.P.P.E. – Rzym

8. JAN CHRYZOSTOM: WSCHÓD I ZACHÓD NA PRZEŁOMIE IV I V WIEKU (XXXIII DNI AUGUSTIAŃSKIE, RZYM, 6-8 V 2004)

W dniach od 6 do 8 maja 2004 r. odbył się w rzymskim Instytucie Patrystycznym „Augustinianum” międzynarodowy kongres na temat: *Jan Chryzostom: Wschód i Zachód na przełomie IV i V wieku (Giovanni Crisostomo: Oriente e Occidente tra IV e V secolo)*. Kongres ten był XXXIII już z kolei Dniami Augustiańskimi, które zgromadziły wielu badaczy starożytności chrześcijańskiej z kościelnych i państwowych uniwersytetów oraz wyższych uczelni m.in. z Anglii, Argentyny, Australii, Austrii, Belgii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Indii, Izraela, Malty, Niemiec, Polski, Portugalii, Szwajcarii, Węgier, Włoch i USA.

Z polskich badaczy starożytności chrześcijańskiej byli obecni m.in.: prof. dr hab. Kazimierz Iłski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ks. dr Sylwester Jaśkiewicz z Radomia, ks. prof. dr hab. Janusz Królikowski z Tarnowa, ks. prof. dr hab. Waldemar Turek z Papieskiego Uniwersytetu „Urbanianum” w Rzymie, oraz niżej podpisany, jako przedstawiciel Papieskiego Uniwersytetu św. Tomasza z Akwinu w Rzymie. Należy także wspomnieć częściowy udział polskich księży studiujących w Wiecznym Mieście.

Sympozjum otworzył rektor Instytutu Patrystycznego „Augustinianum” – o. prof. dr Angelo Di Berardino OSA. Obradom przedpołudniowym przewodniczył prof. Marcello Marin z Uniwersytetu w Bari. Odczyt inauguracyjny pod tytułem *Un bilancio di studi crisostomici* wygłosiła prof. Wendy Mayer z Adelajdy w Australii. Resztę programu przedpołudniowego wypełniły następujące referaty: Panayotis Nicolopoulos (Ateny), *La corrispondenza di San Giovanni Crisostomo con il vescovo di Roma ed i vescovi d'Occidente*; Thomas Graumann (Cambridge), *Friends and Allies of John Chrysostom in the West*.

Podczas obrad, odbywających się równolegle w trzech sekcjach (A, B i C), wygłoszono około 60 referatów (25-30 min.) i komunikatów (15 min.). Nie będziemy poruszać szczegółowo omawianych zagadnień, gdyż wygłoszone odczyty ukażą się drukiem na wiosnę 2005 r. w serii wydawniczej Instytutu Patrystycznego – „Studia Ephemeridis «Augustinianum»”. Chcąc jednak przybliżyć przedstawiane podczas kongresu odczyty, podamy teraz jedynie ich tytuły.

6 maja

SESJA POPOŁUDNIOWA

SEKCJA A: **Homilie** (przewodnicząca – prof. Elena Cavalcanti)

Susanne Müller-Abels (Sasbach), *Zurück zu den Anfängen? Die Apostelgeschichtshomilien des Johannes Chrysostomus*; Pierre Augustin (Paris), *Pour une histoire du texte de l'homilie chrysostomienne* In Kalendas (CPG 4328). *Réflexions en marge d'une nouvelle édition*; Francesca Prometea Barone (Palermo), *Per una edizione critica delle omelie De Davide et Saule di Giovanni Crisostomo*; Roberto Romano (Napoli), *Il ritmo prosastico nelle Omelie per Eutropio di S. Giovanni Crisostomo*; Maurizio Zerbini (Roma), *Le metafore agonistiche nelle omelie antiochene di Giovanni Crisostomo*.

SEKCJA B: **Kapłaństwo** (przewodniczący – o. prof. Basil Studer OSB)

Francesco Corsaro (Catania), *Clero, popolo e potere imperiale nella Costantinopoli di Giovanni Crisostomo (dalla sinodo della Quercia all'esilio)*; Juana Torres (Santander), *Ambiciones episcopales en época de Juan Crisóstomo: Geroncio de Nicomedia entre Oriente y Occidente*; Philippe Molac (Toulouse), *Des sources nazianzénnes au discours sur le sacerdoce de S. Jean Chrysostome*; Siver Dagemark (Mölnlycke), *Was John Chrysostom a Monk-Bishop? A Comparison between Possidius' and Palladius' Pictures of a Bishop*; Athanáz Orosz (Damoc), *La différence fondamentale entre l'ascèse monastique et les tâches des prêtres («De sacerdotio» VI, 5-8)*.

SEKCJA C: **Kobieta** (przewodnicząca – prof. Maria Grazia Mara)

Catherine Broc (Bordeaux), *Les femmes de la Bible dans les oeuvres chrysostomiennes d'authenticité douteuse*; Mansour Khadidja (Oran), *Le mariage d'après saint Jean Chrysostome et saint Augustin*; Christian Badilita (Paryż), *Figures et biographies exemplaires de femmes du temps de Jean Chrysostome*; Alicia Soler Merenciano (Walencja), *La figura de la mujer en las Homilias sobre san Mateo de San Juan Crisóstomo (con especial incidencia en*

su pensamiento a partir del año 404); Ramón Teja – Mar Marcos (Santander), *El ascetismo femenino aristocrático en la época de Juan Crisóstomo: Constantinopla y Roma*.

7 maja

SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

SEKCJA A: Cesarstwo Rzymskie (przewodniczący – prof. Martin Wallraff)

Adolf Martin Ritter (Neckargemünd), *Johannes Chrysostomos und das Römische Reich*; Ottorino Pasquato (Roma), *Giovanni Crisostomo e l'impero romano*; Josef Rist (Würzburg), *Chrysostomus, Libanius und Kaiser Julian: Überlegungen zu Inhalt und Umfeld der Schrift De sancto Babyla contra Iulianum et gentiles (CPG 4348)*; Alessandro Capone (Lecce), *L'imperatore Giuliano negli scritti del Crisostomo*; Alessandro Saggiorno (Roma), *Il vescovo, l'imperatore e le contese sur religione*; Stephan Kessler (Linz – München), *Der Paradigmenwechsel im Verhältnis zum Staat bei Johannes Chrysostomus*; Gerhard Podskalsky (Frankfurt), *Giovanni Crisostomo e Bisanzio*; Kazimierz Ilski (Poznań), *Johannes Chrysostomos und Kaiser Theodosius II*.

SEKCJA B: Krasomówstwo a egzegeza biblijna (przewodnicząca – prof. Wendy Mayer)

Jesús-M. Nieto Ibáñez (León), *Mántica pagana y profecía cristiana en Juan Crisóstomo* (In epistulam I ad Corinthios XXIX, 1); Jean-Nol Guinot (Paris), *Les exempla bibliques de l'Ad Stagirium de Jean Chrysostome. Proposition d'une clef de lecture*; István M. Bugár (Debrecen), *John Chrysostom and his Contemporaries on the Relative Powers of Words and Images*; Hagit Amirav (Kampen), *Rhetoric and Tradition: Chrysostom on Noah and the Flood*; Ilaria Ramelli (Chieti), *Giovanni Crisostomo e l'esegesi scritturale: interpretare la Bibbia con la Bibbia*; Domenico Ciarlo (Genua), *Terminologia esegetica in Giovanni Crisostomo*.

SEKCJA C: Zagadnienia różne (przewodniczący – prof. Rudolf Brändle)

Carole Straw (Mount Holyoke), *Chrysostom's Martyr*; John Rist (Cambridge), *How to Trash a Philosopher: Chrysostom as Tabloid Artist*; Roberto Willien (Aosta), *Il tema dell'amicizia nelle opere di Giovanni Crisostomo*; Hector Scerri (Malta), *The Social Morality of John Chrysostom. The Contribution of Adalbert Hamman (1910-2000)*; Maria Grazia Vacchina (Aosta), *La spiritualità del Crisostomo oggi*; Carlo Nardi (Firenze), *Il De pueris di Giovanni Crisostomo. Passione educativa e gusto del racconto*.

SESJA POPOŁUDNIOWA

SEKCJA A: Egzegeza biblijna (przewodniczący – prof. Antonio Nazzaro)

Waldemar Turek (Roma), *Il sacerdote Eli nell'esegesi di Giovanni Crisostomo («Ad-versus oppugnatores» 3, 3)*; Massimiliano Signifredi (Foggia), *L'esegesi di Giovanni Crisostomo sulla parabola del ricco e del povero Lazzaro*; Adriana Bottino (Roma), *Il commento di Giovanni Crisostomo al cantico della vigna (Is 5)*; Janusz Królikowski (Tarnów), *La precedenza ontologico-salvifica di Gesù Cristo alla luce del Commento alla Lettera ai Tessalonicesi di san Giovanni Crisostomo*; Enrico dal Covolo (Roma), *L'omelia 50 del Crisostomo sul Vangelo di Matteo: un caso di sproporzione esegetica*; Agnese Bastit-Kalinowska (Pont de Pany), *Homélies chrysostomiennes exégétiques sur l'évangile de Matthieu*; Sylwester Jaśkiewicz (Radom), *Sulla retta fede intorno all'unigenito figlio di Dio nei Commenti al Prologo (Gv 1, 1-18) di Giovanni Crisostomo ed Agostino*.

SEKCJA B: Związki z innymi Kościołami (przewodniczący – prof. Jean-Nol Guinot)

Stefan Schima (Wien), *Innocenz I. – Ein Zeitgenosse des Johannes Chrysostomus und sein Kirchenbild*; Margaret A. Schatkin (Boston), *John Chrysostom and the Archives of Rome*; Michaela Zelzer (Wien), *Giovanni Crisostomo nella controversia tra Giuliano d'Eclano e Agostino*; Silvia Acerbi (Santander), *Accusatore, testimone e giudice: il ruolo del vescovo di Alessandria nella sinodo della Quercia ed in altri concili posteriori*; Geoffrey D. Dunn (Brisbane), *Roman Primacy in the Correspondence between Innocent I and John Chrysostom*.

SEKCJA C: *Adtributionis quaestiones*. Wpływ (przewodniczący – prof. Ramón Teja)

Martin Wallraff (Jena), *L'epitafio di un contemporaneo per Giovanni Crisostomo („Ps.-Martirio”). Inquadramento di una fonte biografica finora trascurata*; Sever J. Voicu (Roma), *La volontà e il caso. Note sui primi spuri attribuiti a Crisostomo*; Antonio Piras (Cagliari), *Influssi crisostomiani sull'omeletica di Antipatro di Bostra*; Chiara Spuntarelli (Roma), *Mesite...a della preghiera e di „Gesù celeste” in due omelie pseudocrisostomiche di ambiente anomeo*; Guillaume Bady (Lyon), *Verso una messa in discussione della paternità del Crisostomo del Commento pseudo-crisostomico all'Ecclesiaste*; Americo Miranda, *Santità e „spirituale” in Giovanni Crisostomo*.

8 maja**SESJA OGÓLNA** (przewodniczący – prof. Salvatore Pricoco)

Giulia Piccaluga (Roma), *Teatro, tempio, chiesa*; Sergio Zincone (Roma), *Identità cristiana e appartenenza alle strutture sociali nel pensiero di Giovanni Crisostomo*; Rudolf Brändle (Basilea), *La recezione di Crisostomo nell'opera di S. Agostino*.

Tak w streszczeniu przedstawiał się program obrad. Kongresowi towarzyszył jak zwykle także program towarzyski, w zakres którego weszło m.in. przyjęcie, które przewidziane było w ogrodzie «Augustinianum», lecz z powodu deszczowej pogody odbyło się wewnątrz gmachu. Warto dodać, że w programie sympozjum przewidziane były w dniu 7 maja także następujące wystąpienia, której jednak z powodu nieprzybycia prelegentów nie doszły do skutku: w sesji przedpołudniowej (w sekcji A: „Cesarstwo Rzymskie”): Alessio Muraviev (Princeton), *ζῆλος e δῆμος Giovanni Crisostomo e a memoria su Giuliano l'Apostata in Antiochia*; (w sekcji B: „Krasomówstwo a egzegeza biblijna”): Zvi Malachi (Tel Aviv), *The Use of the Bible in Crisostom's Rhetoric*; (w sekcji C: „Zagadnienia różne”): Pierre Hamblenne (Bruksela), *Jérôme et Jean d'Antioche* (Vir. inl. 129); Gilbert Astruc-Morize (Paris), *Volonté humaine et grâce divine selon Jean Chrysostome*; w sesji popołudniowej (w sekcji C: „*Adtributionis quaestiones*. Wpływ”): Costantino Charalampidis (Thermi-Tessaloniki), *San Giovanni Crisostomo nell'iconografia bizantina*. Referaty te jednak, jak ufamy, ukazać się drukiem w aktach sympozjum. Jak można zdać sobie sprawę chociażby z wyżej wymienionych zagadnień, tematyka XXXII Dni Augustiańskich była bogata i została ukazana z różnorodnych stron przez znanych badaczy przedmiotu. Sam Kongres, jak ufamy, przyczyni się – szczególnie wówczas, gdy ukazać się drukiem jego akta – do głębszego poznania tego jakże ważnego Ojca Kościoła, jakim jest św. Jan Chryzostom, oraz czasu, w którym służył ludowi Bożemu.